

Asia: VN/2539/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi hyvän työterveyshuoltokäytännön toteuttamisen periaatteista sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista, työterveyshuollon sisällöstä sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta annettua valtioneuvoston asetusta. Esitys perustuu asetuksen päivittämistarpeita selvittäneen sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen asettaman työryhmän ehdotukseen.

Ehdotetun asetuksen 5 §:ssä säädettäisiin työterveyshuollon palveluntuottajalle velvollisuus julkaista julkisessa tietoverkossa kirjallinen suunnitelma toiminnan laadusta ja vaikuttavuudesta ja niiden seurannasta sekä hyvän työterveyshuoltokäytännön noudattamisesta. Asetuksen muistion asian taustaa ja asetuksen antovaltuuksia koskevan otsikon alla on todettu vielä tarkasteltavan asetuksen 5 §:ään ehdotetun julkaisuvelvoitteen ja asetuksen antovaltuuksien suhdetta. Muistiossa ei tämän jälkeen arvioida tarkemmin, minkä laissa säädetyin valtuuden nojalla tämä säännös voitaisiin antaa.

Valtioneuvosto voi perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyin valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Jos asetuksen antajasta ei ole erikseen säädetty, asetuksen antaa valtioneuvosto.

Työterveyshuoltolain asetuksen antovaltuudet (1383/2001) asettavat ne oikeudelliset rajat, joiden sisällä valtioneuvoston asetuksen antovaltuutta tässä asiassa voidaan käyttää. Valtioneuvostolla on eduskunnan hyväksymän lain sisältämän asetuksen antovaltuuden puitteissa laajaa ja itsenäistä harkintavalttaa asetuksen sisällön osalta. Asetuksella säätämisen tulee kuitenkin pysyä lakiin sisältyvän, tarkkarajaisen ja täsmällisen asetuksen antovaltuuden puitteissa. Asetuksen antovaltuutta tulkitaan laintulkinnan tavanomaisten menetelmien mukaisesti säännöksen sanamuodon, tavoitteen

ja siihen liittyvän lainsäätäjän tarkoituksen mukaan. Laintulkinnassa otetaan myös huomioon lain ja sen yksittäisen säännöksen systematiikka laissa ja lainsäädännön kokonaisuudessa.

Perustuslakivaliokunta totesi työterveyshuoltolain säätämistä koskevassa lausunnossaan (PeVL 39/2001 vp, s. 3/I) suoraan perustuslaista aiheutuvien rajoitusten ja niiden konkreettisen merkityksen tulevan arvioitaviksi viime kädessä asetuksen antamiseen liittyvässä päätöksentekomenettelyssä. Asetuksenantovaltuutuksia tulee tulkita myös siitä säädösympäristöstä lähtien, johon ne kuuluvat. Lisäksi eduskunnan perustuslakivaliokunta on toistuvasti korostanut, että perustuslain 80 §:n 1 momentin säännökset rajoittavat suoraan valtuussäännösten tulkintaa samoin kuin valtuuksien nojalla annettavien säännösten sisältöä. Asetuksella ei siten voida antaa yleisiä oikeussääntöjä lain alaan kuuluvista asioista (PeVL 1/2004 vp, s. 2/I).

Ministeriön on asetuksen jatkovalmistelussa kiinnitettävä huomiota asetuksenantovaltuuden ja valtuuden nojalla annettavan säännöksen kohtaantoon. Asetuksen jatkovalmistelussa tulisi huomioida esimerkiksi, ettei työterveyshuoltolaissa ole säädetty työterveyshuollon palveluntuottajalle velvollisuutta julkaista kirjallisia suunnitelmia. Lainsäädännön kokonaisuudessa palveluntuottajien julkaisuvelvollisuuksista säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetussa laissa (741/2023, sote-valvontalaki), jonka 31 §:n 1 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä omavalvontaohjelman yleisestä sisällöstä, laatimisesta ja seurannasta. Saman pykälän 2 momentin (766/2025) mukaan Lupa- ja valvontavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä omavalvontasuunnitelman sisällöstä, laatimisesta ja seurannasta.

Goebel Maija-Liisa
Oikeuskanslerinvirasto - Valtioneuvoston oikeuskansleri